

Kompleksinė pagalbos sergantiesiems priklausomybės ligomis sistema dar nesukurta

Narkomanijos plitimo keliama grėsmė gyventojų sveikatai ir valstybės saugumui paskatino Valstybės kontrolę įvertinti, ar efektyviai Narkotikų kontrolės departamentas įgyvendina Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004-2008 metų programą. Jai įgyvendinti 2005 metais iš valstybės biudžeto skirta daugiau nei 12 mln. Lt. „Šiuo metu jau funkcionuoja atskiri narkomanijos diagnostikos, gydymo bei psichologinės ir socialinės reabilitacijos sistemos elementai. Tačiau dar nėra sukurta vientisa kompleksinės pagalbos sergantiesiems priklausomybės ligomis sistema, kuri užtikrintų tolygų paslaugų prieinamumą ir veiksmingumą“, - teigia valstybės kontrolierė Rasa Budbergytė.

Auditoriai nustatė, jog Narkotikų kontrolės departamento naudojami duomenys apie asmenis, sergančius priklausomybe nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų, yra nepakankamai išsamūs ir neatspindi bendro šių asmenų skaičiaus šalyje, todėl yra rizika, kad departamentas, neturėdamas išsamios informacijos, negalės pagrįstai vertinti, kaip vykdomi numatyti programos uždaviniai.

Pirminė narkotikų vartojimo prevencija šeimoje, tarp vaikų ir jaunimo įvardijama kaip vienas iš Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programos prioritetų. Pastaraisiais metais šiai veiklai buvo skiriama vis daugiau lėšų ir vykdoma daugiau projektų. Vis dėlto, kaip parodė departamento sudarytos prevencijos projektų vertinimo komisijos išvados, neretai prevencijos projektų vykdytojams trūksta kompetencijos, jų veiklos rezultatai yra trumpalaikiai ir neužtikrinantys tęstinio poveikio, o naudojami veiklos metodai yra neefektyvūs. Siekdami didesnio pirminės prevencijos efektyvumo, auditoriai rekomendavo numatyti, kad projektus finansuojančios įstaigos užtikrintų tinkamą narkomanijos prevencijos efektyvumo vertinimą.

Psichologinės ir socialinės reabilitacijos bendruomenėse lėšos, tenkančios vieno asmens išlaikymui per mėnesį, buvo nevienodos. Pavyzdžiui, vienoje bendruomenėje vieno nario išlaikymui per mėnesį 2005 metais buvo skiriama 750 Lt, o kitoje - 1590 Lt. Todėl yra rizika, kad teikiamų psichologinės ir socialinės reabilitacijos paslaugų apimtis ir kokybė įvairiose bendruomenėse gali skirtis.

Lietuvoje sergantieji priklausomybe nuo narkotinių medžiagų metadonu gydomi nuo 1995 metų. Tačiau pastaraisiais metais tokio gydymo stebėseną nebuvo atliekama, neanalizuojami gydymo rezultatai. Auditoriai konstatavo, jog šalies mastu neatliekant gydymo metadonu stebėsenos, negalima įvertinti tokio gydymo rezultatyvumo.

Audito metu nustatyta, jog ne visais priklausomybės ligų gydymo atvejais užtikrinama įstatyminė nuostata, kad narkologinė pagalba yra nemokama. Priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartuose numatytos paslaugos turėtų būti teikiamos nemokamai, išskyrus atvejus, kai pacientas savo iniciatyva pasirenka brangiau kainuojančias ar papildomas paslaugas ir procedūras. Vis dėlto priklausomybės ligų centrų vadovai yra patvirtinę mokamų paslaugų sąrašus, kuriuose yra ir dalis tokių paslaugų, kurios turėtų būti teikiamos nemokamai. Kartu auditoriai pastebėjo, jog pacientų teisė į gydymo paslapties išsaugojimą neturėtų būti priežastis teikti mokamas anoniminio gydymo paslaugas.

Valstybės kontrolė rekomendavo Narkotikų kontrolės departamentui ir Sveikatos apsaugos ministerijai atlikti paslaugų vertinimą ir, atsižvelgus į rezultatus, gerinti jų kokybę. Siekiant didinti priklausomybės ligų gydymo prieinamumą, pasiūlyta svarstyti pacientų tiesioginio kreipimosi į priklausomybės ligų centrus galimybę, patikslinti teisės aktų nuostatas dėl mokamų sveikatos priežiūros paslaugų. Papildoma informacija: 1-ojo audito departamento vyresnioji valstybinė auditorė Rasa Baušienė (266 68 26). Veiklos audito ataskaita publikuojama šios svetainės skilties „Veikla“ skyriuje „Auditų dokumentai“, poskyryje [„Veiklos audito dokumentai“](#). Tomas Kučiauskas, Viešųjų ryšių tarnybos vyresnysis specialistas (266 67 92, <mailto:tkuciauskas@vkontrole.lt>)

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė
Pamėnkalnio g. 27, LT-01113 Vilnius
<http://www.vkontrole.lt/>